

Programación Docente de OPTATIVA CSMVIGO RADIO I, II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA OPTATIVA CSMVIGO RADIO I, II

ESPECIALIDADE	TODAS				ITINERARIO	TODOS				
CARÁCTER	C) Optativa				TIPO DE CLASES	Colectiva				
DEPARTAMENTO	IMPROVISACIÓN				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PABLO ABREU				
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Rosa María Gayoso Vázquez
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1(2)
ETCS/ CUADRIMESTRE					3	3			Idiomas	Galego/Español/Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	ROSA MARÍA GAYOSO VÁZQUEZ				rosa_gayoso@csmvigo.com					
	IVÁN ABAL PULLEIRO				ivan_abal@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Introdución e inmediata inmersión na experimentación co formato radiofónico centrado na elaboración de podcast para crear contedores que dean lugar e promoción ó que se xera no Centro, así como proveer dun laboratorio de investigación acción centrado nos
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T15, T16, T17
XERAIS	X4, X7, X10, X13, X16, X18, X21, X22, X23, X24, X26
ESPECÍFICAS	EC2, EC4, EC7, EC10, EC11, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EM7, EM8, EP3, EP4, EP5, EP6, EP8, EP9

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. escoitar e analizar os distintos tipos de programas radiofónicos así coma o uso da voz como recurso comunicativo e expresivo.	T1, T2, T7, T8
2. Explorar os usos da voz falada aplicando parámetros musicais.	T4, T5, X4, X7, X13, X18, X21, X23, X26, EC2, EC4, EC7, EC10, EI2, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9, EM8, EP3, EP4, EP5, EP6, EP8, EP9
3. Experimentar con diversos formatos radiofónicos.	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T15, T16, T17, X4, X10, X13, X16, X18, X21, X22, X23, X26, EC2, EC4, EC7, EC10, EC11, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EM8, EP3, EP5, EP6, EP8, EP9
4. Valorar a importancia da música como medio expresivo e mesmo formal así como desenvolver as capacidades para o sua utilización no contexto do traballo radiofónico.	T2, T4, T5, T6, T7, T8, T15, X4, X7, X13, X22, X23, X26, EC2, EC4, EC7, EC11, EI4, EI5, EI7, EI8, EP3, EP5, EP9
5. Elaborar distintos espazos radiofónicos.	Os mesmos que no apartado 3
6. Fomentar o desenvolvemento da capacidade de autocritica que permita avaliar o traballo dun xeito constructivo.	T2, T4, T6, T7, T8, T15, X10, X23, X24, X26, EC4, EC10, EC11, EI6, EM7, EM8, EP9,

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A NARRATIVA RADIOFÓNICA	1. O contexto: a sociedade e os medios. 2. A narración 3. As narrativas radiofónicas.	1

A LINGUAXE RADIOFÓNICA	1. A palabra: Funcións e recomendacións para o seu uso. 2. A música: funcionamento e recomendacións. 3. Os efectos sonoros: Funcións e recomendacións. 4. O silencio: funcionamento e recomendacións. 5. A combinación dos elementos da Linguaxe radiofónica.	4
A CONSTRUCCIÓN DO ESPAZO, O TEMPO E O RITMO RADIOFÓNICOS	1. A construción do espazo: distancia, dirección e movemento. 2. Da paisaxe á atmosfera. 3. A construción do tempo. 3. O ritmo: orde, regularidade, periodicidade, probabilidade e redundancia. 4.A harmonía: proporción, variedade e cambio. 5. A montaxe e a continuidade sonora: os eixos e as figuras. 6. A escaleta: partitura radiofónica.	3
OS XENEROS RADIOFÓNICOS	1. Concepto e clasificación. 2. O monólogo e os seus xéneros: O comentario. A Reportaxe. 3. Os xéneros do diálogo: A entrevista, a mesa redonda, o debate, a tertulia, a participación da audiencia.	2
OS PROGRAMAS RADIOFÓNICOS	1. A creación de programas: parámetros. 2. O programa como Unidade de tempo, contidos e tratamentos radiofónicos. 3. O podcast: O título. A sintonía. A estrutura. As sección. A presentación. Os colaboradores. 4. O trailer. Os pintes. O ritmo. A construción da variedade. O tratamento sonoro. A produción.	6
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Presenciais. Clases teórico-prácticas. Elaboración de materiais presencialmente.*	32 (16+16)*	58	90
Elaboración dun catálogo de programas radiofónicos de referencia. Selección de alomenos 5 programas radiofónicos coa posterior exposición en público dos argumentos que levaron a tal escolla.	4	1	5
Elaboración de pequenos exercicios exploratorios dos usos da voz, música e paisaxes sonoras. Creación de 3 arquivos sonoros con diversos contidos relativos ós diferentes parámetros sonoros tanto da voz como da música, que interveñen no proceso creativo de elaboración de espazos radiofónicos.	6	12	18
Elaboración de tres espazos radiofónicos con entrega nas datas sinaladas. (consultar calendario). Aprendizaxe experiencial, en traballo individual con posibilidade de estenderse a grupal, de tres espazos radiofónicos de elaboración propia. Utilizando a experimentación previa dos exercicios exploratorios configuraremos unidades formais dotadas de significado e levadas a tres formatos distintos.	14	28	42
Exposición e debate sobre os traballos presentados. Sesións centradas na exposición por parte do alumnado dos espazos creados e de remisión e recepción de opinións e críticas construtivas aos espazos propostos.	6	12	18
Actividades de avaliación. Entrega nas datas asignadas segundo calendario achegado a principio de curso, dos traballos propostos. Elaboración de criterios de avaliación conxuntos e posterior aplicación dos mesmos por parte do grupo a todos os traballos coordinados pola profesora.	2	5	7
	32	42	90
Total de horas por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistir a clase dun xeito activo, participando nas actividades prácticas, comentarios e debates.	T (todos) X2,X3, X4, X7, X10, X13,X16,X18,X21, X22, X23, X24,X26. EC2,EC4,EC7, EC11, E14,E15, E16,E17,E18, EP3	40 % Cada sesión 2,5 puntos
Presentación en público dos traballos propostos.	Presentación en tempo e forma, segundo o calendario axuntado ó inicio de curso, dos tres traballos propostos.	T(todos agás 8 e 9) X2,X3,X4,X7,X10X 13, X16,X18,X21,X22, X23, X26 EC4,EC7,EC9,EC1 0,E C11, E13,E14,E15,E16,E18 ,E19 EM7,EM8 EP3,EP4,EP5,EP6, EP 8,EP9,	60 % (Cada un dos traballos presentados suporá un 20% da cualificación final)
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Amosar o coñecemento dos contidos da materia nunha proba escrita obxectiva.	T(todos) X2,X3, X4, X7, X10,	20%

		X13,X16,X18,X21, X22, X23, X24,X26 EC2,EC4,EC7, EC11 EI4,EI5, EI6,EI7,EI8 EP3	
Presentación en público dos traballos propostos.	Presentación en tempo e forma, segundo o calendario específico para esta convocatoria adxuntado ó inicio de curso, dos tres traballos propostos.	Os mesmos que na convocatoria ordinaria	80%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame escrito	Amosar o coñecemento dos contidos da materia nunha proba escrita obxectiva.	Os mesmos que na convocatoria ordinaria	20%
Traballo persoal	Realizar e presentar en tempo e forma os traballos propostos. Alomenos 16 audios desglosados en 6 espazos radiofónicos propios e 10 exercicios de traballo cos distintos parámetros sonoros tanto da voz como da música e a intersección de ámbalas dúas.	Os mesmos que na convocatoria ordinaria	80% (Cada un dos traballos presentados suporá 0,50 puntos)

EXTRAORDINARIA

Exame escrito	Amosar o coñecemento dos contidos da materia nunha proba escrita obxectiva.	Os mesmos que na convocatoria ordinaria	20%
Traballo persoal	Realizar e presentar en tempo e forma os traballos propostos. Alomenos 16 audios desglosados en 6 espazos radiofónicos propios e 10 exercicios de traballo cos distintos parámetros sonoros tanto da voz como da música e a intersección de ámbalas dúas.	Os mesmos que na convocatoria ordinaria	80% (Cada un dos traballos presentados suporá 0,50 puntos)

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Martínez-Costa, M^a. P., & Díez Unzueta, J. R. (2005). *Lenguaje, géneros y programas de radio. Introducción a la Narrativa Radiofónica*. EUNSA. Pousa, X. R., & Yaguan, H. A. (2013). *La radio, un medio en evolución*. Comunicación Social ediciones y publicaciones.

Izuzquiza, F. (2019). *El gran cuaderno de podcasting. Cómo crear, difundir y monetizar tu podcast*. Kailas editorial. Otero, M. (1994). *A radio na escola. Cadernos mediáticos 3*. Edicións LEA.

Balsebre, A. (2004). *El lenguaje radiofónico*. Ediciones Cátedra.

Nieto, J. (1996). *La música para la imagen. La influencia secreta*. SGAE.

9. Observacións

*No apartado 5. Metodoloxía e Planificación docente figuran 32 h desglosadas en 16+16. As horas de docencia son 16 (3 ECTS).

Dada a natureza eminentemente práctica e o requirimento de material específico para elaborar as tarefas asignadas, así como para garantir o acceso a todo o alumnado ó mesmo material, artellamos as sesións desdobladas de xeito que a metade da horas son de docencia (16) e a outra metade(16) serán de elaboración de materiais para ser avaliados.

Programación Docente de Improvisación e acompañamento I-IV

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Improvisación e acompañamento

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	Piano
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Improvisación e acompañamento								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PABLO ABREU
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PABLO ABREU
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3					Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Pablo Abreu				pablo.abreu@csmvigo.com				Venres 12:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II dos decretos 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015) e /171/2016 (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Desenvolvemento de capacidades que permitan a práctica da improvisación ao piano, a través do coñecemento dos elementos e procedementos construtivos. Principios básicos do acompañamento nos diferentes estilos e en diferentes formacións instrumentais. Improvisación a partir de diferentes elementos musicais (estruturas harmónico-formais, melódicas, rítmicas, etc.). Práctica do baixo cifrado.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias dos cursos anteriores
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Harmonía, Formación auditiva e vocal, Composición, Análise
TRANSVERSAIS	T1, T3, T7, T15
XERAIS	X8, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EP3, EP4

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Adestrar as estruturas cognitivas, a sensibilidade auditiva e a destrezas técnicas necesarias para dominar as amplias posibilidades polifónicas do piano, desenvolver a creatividade musical e adquirir así unha progresiva autonomía como pianista. Desenvolver a creatividade e o gusto musical a partires do coñecemento e a practica de técnicas improvisatorias a solo ou en conxunto.	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4
Realizar ao piano progresións harmónicas tonais cifradas en diferentes sistemas, nas que se empreguen todas as funcións, todos os graos e os procesos cadenciais clásicos.	
Realizar a análise harmónica ao teclado de obras para piano, reducindo a textura polifónica ao seu esquema estrutural básico.	
Adestrar a capacidade de acompañar unha melodía tonal, a través da análise do seus elementos formais, rítmicos, melódicos e harmónicos e da improvisación de texturas sobre a súa estrutura harmónica implícita.	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
IMPROVISACIÓN	Improvisación rítmica, melódica, harmónica, tímbrica, agónica, formal e modal a partires dunha estrutura acórdica base e fórmulas de escritura. Improvisación melódica a partires de unha estrutura imitativa. Recoñecemento auditivo deses mesmos elementos.	Todas
MELODÍA ACOMPAÑADA	Análise estrutural. Selección do baixo. Selección de fórmulas de acompañamento. Realización a solo ou a dúo	Todas
REDUCCIÓN HARMÓNICA	Análise harmónica. Redución de texturas, Identificación de soprano, baixo e soporte harmónico.	Todas
CIFRADO	Baixo cifrado, cifrado americano, cifrado melódico, cifrado de función harmónica, Nashville Number System	Todas
Total de sesións por cuadrimestre		17

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Avaliación inicial (de acordo co establecido nas Instrucións do 31 de xullo de 2020 para o desenvolvemento das ensinanzas de réxime especial para o curso 2020-2021)	1		1
Clases	16		16
Traballo persoal		71	73
Total de sesións por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Seguimento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	50%
EXAME	Exercicio 1: Tocar ao piano os elementos estruturais indicados. Elementos traballadas no curso como: cadencias, fórmulas harmónicas, fórmulas rítmicas, melódicas... Utilizaranse os diferentes sistemas de cifrado harmónico e melódico. Exercicio 2. Improvisar no piano unha pequena forma e un acompañamento para unha melodía dada, cantada simultaneamente.	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	25/25
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Seguimento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe.	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	50%
EXAME.	Exercicio 1: Tocar ao piano os elementos estruturais indicados. Elementos traballadas no curso como: cadencias, fórmulas harmónicas, fórmulas rítmicas, melódicas... Utilizaranse os diferentes sistemas de cifrado harmónico e melódico. Exercicio 2. Improvisar no piano unha pequena forma e un acompañamento para unha melodía dada, cantada simultaneamente.	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	25/25
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
EXAME	Exercicio 1: Tocar ao piano os elementos estruturais indicados. Elementos traballadas no curso como: cadencias, fórmulas harmónicas, fórmulas rítmicas, melódicas... Utilizaranse os diferentes sistemas de cifrado harmónico e melódico. Exercicio 2. Improvisar no piano unha pequena forma e un acompañamento para unha melodía dada.	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	50/50
EXTRAORDINARIA			
EXAME	Exercicio 1: Tocar ao piano os elementos estruturais indicados. Elementos traballadas no curso como: cadencias, fórmulas harmónicas, fórmulas rítmicas, melódicas... Utilizaranse os diferentes sistemas de cifrado harmónico e melódico. Exercicio 2. Improvisar no piano unha pequena forma e un acompañamento para unha melodía dada, cantada simultaneamente.	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	50/50
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
Improvisación y acompañamiento. Enclave creativa Funciones estructurales de la armonía. Arnold schoenberg. Ejercicios de acompañamiento. Manuel Oltra Armonía. Walter Piston Reducción armónica de diferentes estilos musicales Improvisación al piano Vol. 1, 2 e 3. Ejercicios fundamentales Emilio Molina Improvisación y acompañamiento. Grado Medio, vol. 1 e 2. Cisneros, Juan Manuel; Doña, Ignacio J.; Molina, Emilio; Rodríguez, Julio			

Programación Docente de Improvisación e acompañamento pianístico (I-IV)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización**DISCIPLINA** Improvisación e acompañamento

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	Piano
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Improvisación e acompañamento								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PABLO ABREU
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PABLO ABREU
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE					3	3	3	3	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Pablo Abreu				pablo.abreu@csmvigo.com				Venres 12:30	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II dos decretos 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015) e /171/2016 (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Desenvolvemento de capacidades que permitan a práctica da improvisación ao piano, a través do coñecemento dos elementos e procedementos construtivos. Traballo da lectura a primeira vista e a transposición. Principios básicos do acompañamento nos diferentes estilos e en diferentes formacións instrumentais. Improvisación a partir de diferentes elementos musicais (estruturas harmónico-formais, melódicas, rítmicas, etc.). Práctica do baixo cifrado. Consecución de ferramentas destinadas á súa aplicación no seu desenvolvemento profesional.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias dos cursos anteriores
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Harmonía, Formación auditiva e vocal, Composición, Análise
TRANSVERSAIS	T1, T3, T7, T15
XERAIS	X2, X7, X8, X17, X21, X22, X23
ESPECÍFICAS	EP3, EP4

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Adestrar as estruturas cognitivas, a sensibilidade auditiva e a destrezas técnicas necesarias para dominar as amplias posibilidades polifónicas do piano, desenvolver a creatividade musical e adquirir así unha progresiva autonomía como pianista. Desenvolver a creatividade e o gusto musical a partires do coñecemento e a practica de técnicas improvisatorias a solo ou en conxunto.	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4
Realizar ao piano progresións harmónicas tonais cifradas en diferentes sistemas, nas que se empreguen todas as funcións, todos os graos e os procesos cadenciais clásicos.	
Realizar a análise harmónica ao teclado de obras para piano, reducindo a textura polifónica ao seu esquema estrutural básico. Improvisar acompañamentos para exercicios propios do ensino da linguaxe musical en diferentes niveis anotándoos con diferentes cifrados.	
Adestrar a capacidade de acompañar unha melodía tonal, a través da análise do seus elementos formais, rítmicos, melódicos e harmónicos e da improvisación de texturas sobre a súa estrutura harmónica implícita.	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
IMPROVISACIÓN	Improvisación rítmica, melódica, harmónica, tímbrica, agónica, formal e modal a partires dunha estrutura acórdica base e fórmulas de escritura. Improvisación melódica a partires de unha estrutura imitativa. Recoñecemento auditivo deses mesmos elementos.	Todas
MELODÍA ACOMPAÑADA	Análise estrutural. Selección do baixo. Selección de formulas de acompañamento. Realización a solo ou a dúo	Todas
REDUCCIÓN HARMÓNICA	Análise harmónica. Redución de texturas, Identificación de soprano, baixo e soporte harmónico. En particular de textos dirixidos á aprendizaxe da linguaxe musical en distintos niveis educativos	Todas
CIFRADO	Baixo cifrado, cifrado americano, cifrado melódico, cifrado de función harmónica, Nashville Number System	Todas
LECTURA A VISTA	Lectura e transporte de diferentes textos musicais, simplificando as dificultades técnicas a través da análise de forma, que favoreza a comprensión e a fluidez na lectura. Redución de acompañamentos pianísticos coa fin de tocar e cantar simultaneamente co futuro alumnado..	Todas
Total de sesións por cuadrimestre		17

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Avaliación inicial (de acordo co establecido nas Instrucións do 31 de xullo de 2020 para o desenvolvemento das ensinanzas de réxime especial para o curso 2020-2021)	1		1

Clases	16		16
Traballo persoal		71	73
Total de sesións por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Seguimento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	50%
EXAME	Exercicio 1: Tocar ao piano os elementos estruturais indicados. Elementos traballadas no curso como: cadencias, fórmulas harmónicas, fórmulas rítmicas, melódicas... Utilizaranse os diferentes sistemas de cifrado harmónico e melódico. Exercicio 2. Improvisar no piano unha pequena forma e un acompañamento para unha melodía dada, cantando simultaneamente	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	25/25

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesora/da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Seguimento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe.	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	50%
EXAME.	Exercicio 1: Tocar ao piano os elementos estruturais indicados. Elementos traballadas no curso como: cadencias, fórmulas harmónicas, fórmulas rítmicas, melódicas... Utilizaranse os diferentes sistemas de cifrado harmónico e melódico. Exercicio 2. Improvisar no piano unha pequena forma e un acompañamento para unha melodía dada, cantando simultaneamente..	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	25/25

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

EXAME	Exercicio 1: Tocar ao piano os elementos estruturais indicados. Elementos traballadas no curso como: cadencias, fórmulas harmónicas, fórmulas rítmicas, melódicas... Utilizaranse os diferentes sistemas de cifrado harmónico e melódico. Exercicio 2. Improvisar no piano unha pequena forma e un acompañamento para unha melodía dada, cantando simultaneamente.	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	50/50
-------	---	--	-------

EXTRAORDINARIA

EXAME	Exercicio 1: Tocar ao piano os elementos estruturais indicados. Elementos traballadas no curso como: cadencias, fórmulas harmónicas, fórmulas rítmicas, melódicas... Utilizaranse os diferentes sistemas de cifrado harmónico e melódico. Exercicio 2. Improvisar no piano unha pequena forma e un acompañamento para unha melodía dada, cantando simultaneamente.	T1, T3, T7, T15 X8, X21, X24, X25 EP3, EP4	50/50
-------	---	--	-------

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Improvisación y acompañamiento. Enclave creativa
Funciones estructurales de la armonía. Arnold schoenberg.
Ejercicios de acompañamiento. Manuel Oltra
Armonía. Walter Piston
Reducción armónica de diferentes estilos musicales
Improvisación al piano Vol. 1, 2 e 3. Ejercicios fundamentales Emilio Molina
Improvisación y acompañamiento. Grado Medio, vol. 1 e 2. Cisneros, Juan Manuel; Doña, Ignacio J.; Molina, Emilio; Rodríguez, Julio

Programación Docente de Piano Aplicado (Canto e Instrumentistas)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA P.A.										
ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	Canto, Corda, Percusión e Vento	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Individual	
DEPARTAMENTO	Improvisación e Acompañamento							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Pablo Abreu	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Pablo Abreu, Rosa Gayoso
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	0,5
ETCS/ CUADRIMESTRE			1,5	1,5					Idiomas	Castelán, Galego, inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Pablo Abreu				pablo.abreu@csmvigo.com					
	Rosa Gayoso				rosa_gayoso@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II dos decretos 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015) e /171/2016 (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Desenvolvemento dos principios básicos da técnica pianística, da capacidade de lectura á primeira vista e da comprensión dos elementos e procedementos construtivos (estruturas harmónicas, procesos formais, etc.). Traballo dun repertorio de diferentes estilos elixido polo docente.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao superior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	F.A.A.V.
TRANSVERSAIS	T 1, 3, 6, 13
XERAIS	X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24
ESPECÍFICAS	EC 1, 9 - EM1, 4 - EP 2, 3, 5 - EI2, 3, 5, 6, 7

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Consolidar uns hábitos técnicos e posturais básicos dun xeito perdurable e consciente.	T 1, 3, 6, 13
2. Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, empregando as posibilidades sonoras do instrumento.	X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24
3. Adoptar hábitos de estudo axeitados para adquirir unha progresiva autonomía co piano.	EC 1, 9 - EM1, 4 - EP 2, 3, 5 - EI2, 3, 5, 6, 7
4. Adestrar a práctica da lectura a primeira vista a través da aplicación de conceptos analíticos prácticos.	
5. Adestrar a capacidade de acompañar unha melodía, a través da análise dos seus elementos formais e da improvisación de patróns rítmicos sobre a súa estrutura harmónica implícita.	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	1.1. Características físicas e sonoras do piano. 1.2. Funcionamento e efecto dos pedais. 1.3. Principios de dicitación pianística. 1.4. Percepción interna da relaxación. 1.5. Traballo das técnicas dixital e braquial. 1.6. Perfeccionamento dos modos de ataque. 1.7. Práctica de estudos e exercicios. 1.8. Organización e optimización do tempo de estudo.	4
2. Práctica harmónica	2.1. Modo maior e modo menor. 2.2. Acordes tríades e de sétima de dominante. 2.3. Duplicacións e enlaces correctos. 2.4. Procesos cadenciais clásicos. 2.5. Acompañamento melódico.	4
3. Lectura a 1ª vista	3.1. Práctica da lectura a primeira vista 3.2. Desenvolvemento dos aspectos técnicos, da axilidade e automatismo necesarios para a comprensión e interpretación inmediatas dun texto musical	5
4. Análise aplicada	Traballo de, polo menos, cinco pezas por cuadrimestre baixo o enfoque da comprensión global dos aspectos harmónico e formal.	5

Total de sesións por cuadrimestre **18**

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Avaliación inicial: (Segundo o establecido nas Resolución do 8 de setembro de 2021 da Secretaría Xeral de Educación Formación Profesional pola que se dictan instrucións para o desenvolvemento das Ensinanzas de Réxime Especial para o curso 2021-2022)	1		1
Traballo no aula	8,5		8,5
Traballo persoal		33,5	33,5
Exame	2		2
Total de horas por cuadrimestre			45

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame	1. Presentación dun mínimo de catro traballos encomendados polo profesorado ó longo do cuadrimestre. 2. Elaboración e interpretación dun acompañamento sinxelo para unha ou varias melodías dadas previa análise das mesmas (voz e piano)	T 1, 3, 6, 13 X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24 EC 1, 9 - EM1, 4 - EP 2, 3, 5 - EI2, 3, 5, 6, 7	25/25
Traballo persoal	Amosar na aula unha capacidade de aprendizaxe progresiva como resultado da optimización do rendemento da práctica individual.	T 1, 3, 6, 13 X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24 EC 1, 9 - EM1, 4 - EP 2, 3, 5 - EI2, 3, 5, 6, 7	50
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame	1. Presentación dun mínimo de catro traballos encomendados polo profesorado ó longo do cuadrimestre. 2. Elaboración e interpretación dun acompañamento sinxelo para unha ou varias melodías dadas previa análise das mesmas (voz e piano)	T 1, 3, 6, 13 X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24 EC 1, 9 - EM1, 4 - EP 2, 3, 5 - EI2, 3, 5, 6, 7	25/25
Traballo persoal	Amosar na aula unha capacidade de aprendizaxe progresiva como resultado da optimización do rendemento da práctica individual.	T 1, 3, 6, 13 X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24 EC 1, 9 - EM1, 4 - EP 2, 3, 5 - EI2, 3, 5, 6, 7	50
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	1. Proba técnica sobre cada un dos apartados especificados no punto 4: desenvolvemento técnico, práctica harmónica e lectura a vista. 2. Presentación dun mínimo de catro traballos encomendados polo profesorado, elaborados segundo as indicacións publicadas na aula virtual ó longo do cuadrimestre.	T 1, 3, 6, 13 X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24 EC 1, 9 - EM1, 4 - EP 2, 3, 5 - EI2, 3, 5, 6, 7	50/50
EXTRAORDINARIA			

Exame	<p>1. Proba técnica sobre cada un dos apartados especificados no punto 4: desenvolvemento técnico, práctica harmónica e lectura a vista.</p> <p>2. Presentación dun mínimo de catro traballos encomendados polo profesorado, elaborados segundo as indicacións publicadas na aula virtual ó longo do cuadrimestre.</p>	<p>T 1, 3, 6, 13 X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24 EC 1, 9 - EM1, 4 - EP 2, 3, 5 - EI2, 3, 5, 6, 7</p>	50/50
-------	--	---	-------

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

*Estas referencias son orientativas do nivel esixido na disciplina, podendo utilizarse nas clases outros materiais de nivel similar. O material de referencia pode consultarse na biblioteca do centro. Parte del pode tamén descargarse gratuitamente, en edicións xa descatalogadas e exentas de dereitos, na páxina: <http://imslp.org/wiki/Category:Composers>

- BACH, Johann Sebastian: Pequeños preludios y fugas. R. Musical, Madrid, 1990.
- BACH, Johann Sebastián: Álbum de Anna Magdalena. R. Musical, Madrid, 1990.
- BARTÓK, Bela.: Mikrokosmos, vol.1-6. Madrid, Real Musical, 1987.
- CLEMENTI, Muzio: Sonatinas. Edición completa. Boileau, Barcelona, 1980.
- GARCÍA ABRIL, Antón: Cuadernos de Adriana, 2-3. Bolamar, Madrid, 2000.
- GRANADOS, Enrique: Cuentos de la juventud. UME, Madrid, 1990.
- HAYDN, Franz Joseph: Sonatas para piano 1-18. Real Musical, Madrid, 1981.
- KABALEVSKY, D. Piezas para niños Op. 27, Op. 39, Op. 51. Real Musical, 1994.
- KACHATURIAN, Aram: Piezas para niños. Real Musical, Madrid, 1993.
- KUHLAU, Christian: Sonatinen, Op. 55. Peters, London.
- MENDELSSOHN: Songs without words, Op. 19 nº 4 e 6, Op. 30 nº 3 e 6, Op. 38 nº 4, Op. 53 nº 2. E. Peters,
- PROKOFIEV, Sergei: Kinder Music. Boosey & Hawkes, Nova Iorque.
- RAMEAU, Jean-Philippe: Oeuvres pour le clavier. Durand, París, 1986.
- SATIE, Erik: Gymnopédies et Gnossiennes. Dover, Nova Iorque, 1995.
- SCHUMANN, Robert: Escenas de niños, Op. 15. UME, Madrid, 1987.
- SCHUMANN, Robert: Álbum para la juventud, Op. 68. UME, Madrid, 1987.
- SHUBERT, Franz: Danzas para piano. Dover, Nova Iorque, 2000.
- TCHAIKOVSKY, Piotr Ilich: Álbum de la juventud, Op. 39. Real Musical, Madrid, 1987.
- VV. AA.: Maestros del siglo XX. Piezas para jóvenes pianistas. Vols. 1-2. Universal Edition, Madrid, 1974.

Programación Docente de Piano Aplicado (Composición, Pedagogía e Musicoloxía)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA P.A.

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN				ITINERARIO	Canto, Corda, Percusión e Vento				
CARÁCTER	B) Obrigatoria				TIPO DE CLASES	Colectiva				
DEPARTAMENTO	Improvisación e Acompañamento				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Pablo Abreu				
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Pablo Abreu, Rosa Gayoso
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1 (3º curso só Musicoloxía)
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3	3	3			Idiomas	Castelán, Galego, inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Pablo Abreu				pablo.abreu@csmvigo.com					
	Rosa Gayoso				rosa_gayoso@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II dos decretos 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015) e /171/2016 (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Desenvolvemento dos principios básicos da técnica pianística, da capacidade de lectura á primeira vista e da comprensión dos elementos e procedementos construtivos (estruturas harmónicas, procesos formais, etc.). Traballo dun repertorio de diferentes estilos elixido polo docente.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	F.A.A.V.
TRANSVERSAIS	T 1, 3, 6, 13
XERAIS	X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24
ESPECÍFICAS	EC 1, 9 - EM1, 4 - EP 2, 3, 5 - EI2, 3, 5, 6, 7

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Consolidar uns hábitos técnicos e posturais básicos dun xeito perdurable e consciente.	T 1, 3, 6, 13
2. Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, empregando as posibilidades sonoras do instrumento.	X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24
3. Adoptar hábitos de estudo axeitados para adquirir unha progresiva autonomía co piano.	EC 1, 9
4. Adestrar a práctica da lectura a primeira vista a través da aplicación de conceptos analíticos prácticos.	EM1, 4
5. Adestrar a capacidade de acompañar unha melodía, a través da análise dos seus elementos formais e da improvisación de patróns rítmicos sobre a súa estrutura harmónica implícita.	EP 2, 3, 5 EI2, 3, 5, 6, 7

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	1.1. Características físicas e sonoras do piano. 1.2. Funcionamento e efecto dos pedais. 1.3. Principios de dixitación pianística. 1.4. Percepción interna da relaxación. 1.5. Traballo das técnicas dixital e braquial. 1.6. Perfeccionamento dos modos de ataque. 1.7. Práctica de estudos e exercicios. 1.8. Organización e optimización do tempo de estudo.	4
2. Práctica harmónica	2.1. Modo maior e modo menor. 2.2. Acordes tríades e de sétima de dominante. 2.3. Duplicacións e enlaces correctos. 2.4. Procesos cadenciais clásicos. 2.5. Acompañamento melódico.	4
3. Lectura a 1ª vista	3.1. Práctica da lectura a primeira vista 3.2. Desenvolvemento dos aspectos técnicos, da axilidade e automatismo necesarios para a comprensión e interpretación inmediatas dun texto musical	4

4. Análise aplicada	Traballo de, polo menos, cinco pezas por cuadrimestre baixo o enfoque da comprensión global dos aspectos harmónico e formal.	5
Total de sesións por cuadrimestre		17

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Avaliación inicial: (Segundo o establecido nas Resolución do 8 de setembro de 2021 da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das Ensinanzas de Réxime Especial para o curso 2021-2022)	1		1
Traballo de aula	16		16
Traballo persoal		71	71
Exame	2		2
Total de horas por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame	1. Presentación dun mínimo de 4 traballos encomendados polo profesor ó longo do cuadrimestre. 2. Elaboración e interpretación dun acompañamento sinxelo para unha ou varias melodías dadas previa análise das mesmas.	T 1, 3, 6, 13 X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24 EC 1, 9 EM1, 4	25/25
Traballo persoal	Amosar na aula unha capacidade de aprendizaxe progresiva como resultado da optimización do rendemento da práctica individual.	EP 2, 3, 5 EI2, 3, 5, 6, 7	50
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame	1. Presentación dun mínimo de catro traballos encomendados polo profesorado ó longo do cuadrimestre. 2. Elaboración e interpretación dun acompañamento sinxelo para unha ou varias melodías dadas previa análise das mesmas (voz e piano).	T 1, 3, 6, 13 X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24 EC 1, 9 EM1, 4 EP 2, 3, 5 EI2, 3, 5, 6, 7	25/25
Traballo persoal	Amosar na aula unha capacidade de aprendizaxe progresiva como resultado da optimización do rendemento da práctica individual.	T 1, 3, 6, 13 X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24 EC 1, 9 EM1, 4 EP 2, 3, 5 EI2, 3, 5, 6, 7	50
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	1. Proba técnica sobre cada un dos apartados especificados no punto 4: desenvolvemento técnico, práctica harmónica e lectura a vista. 2. Presentación dun mínimo de 4 traballos encomendados polo profesor, elaborados segundo as indicacións publicadas na aula virtual ó longo do cuadrimestre.	T 1, 3, 6, 13 X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24 EC 1, 9 EM1, 4 EP 2, 3, 5 EI2, 3, 5, 6, 7	50/50
EXTRAORDINARIA			
Exame	1. Proba técnica sobre cada un dos apartados especificados no punto 4: desenvolvemento técnico, práctica harmónica e lectura a vista. 2. Presentación dun mínimo de 4 traballos encomendados polo profesor, elaborados segundo as indicacións publicadas na aula virtual ó longo do cuadrimestre.	T 1, 3, 6, 13 X 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 13, 17, 21, 22, 24 EC 1, 9	50/50

		EM1, 4 EP 2, 3, 5 EI2, 3, 5, 6, 7	
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
*Estas referencias son orientativas do nivel esixido na disciplina, podendo utilizarse nas clases outros materiais de nivel similar. O material de referencia pode consultarse na biblioteca do centro. Parte del pode tamén descargarse gratuitamente, en edicións xa descatálogadas e libres de dereitos, na páxina: http://imslp.org/wiki/Category:Composers			
<ul style="list-style-type: none"> • BACH, Johann Sebastian: Pequeños preludios y fugas. R. Musical, Madrid, 1990. • BACH, Johann Sebastián: Álbum de Anna Magdalena. R. Musical, Madrid, 1990. • BARTÓK, Bela.: Mikrokosmos, vol.1-6. Madrid, Real Musical, 1987. • CLEMENTI, Muzio: Sonatinas. Edición completa. Boileau, Barcelona, 1980. • GARCÍA ABRIL, Antón: Cuadernos de Adriana, 2-3. Bolamar, Madrid, 2000. • GRANADOS, Enrique: Cuentos de la juventud. UME, Madrid, 1990. • HAYDN, Franz Joseph: Sonatas para piano 1-18. Real Musical, Madrid, 1981. • KBALEVSKY, D. Piezas para niños Op. 27, Op. 39, Op. 51. Real Musical, 1994. • KACHATURIAN, Aram: Piezas para niños. Real Musical, Madrid, 1993. • KUHLAU, Christian: Sonatinen, Op. 55. Peters, London. • MENDELSSOHN: Songs without words, Op. 19 nº 4 e 6, Op. 30 nº 3 e 6, Op. 38 nº 4, Op. 53 nº 2. E. Peters, • PROKOFIEV, Sergei: Kinder Music. Boosey & Hawkes, Nova lorque. • RAMEAU, Jean-Philippe: Oeuvres pour le clavessin. Durand, París, 1986. • SATIE, Erik: Gymnopedies et Gnossiennes. Dover, Nova lorque, 1995. • SCHUMANN, Rober t: Escenas de niños, Op. 15. UME, Madrid, 1987. • SCHUMANN, Rober t: Álbum para la juventud, Op. 68. UME, Madrid, 1987. • SHUBERT, Franz: Danzas para piano. Dover, Nova lorque, 2000. • TCHAIKOVSKY, Piotr Ilich: Álbum de la juventud, Op. 39. Real Musical, Madrid, 1987. • VV. AA.: Maestros del siglo XX. Piezas para jóvenes pianistas.Vols. 1-2. Universal Edition, Madrid, 1974. 			

Programación Docente de FAAV

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA FAAV I,II

ESPECIALIDADE	Todas								ITINERARIO	Todos
CARÁCTER	Xeral								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Improvisación e acompañamento								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PABLO ABREU
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	ROSA GAYOSO
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	1,5	1,5							Observacións	Posibilidade de facer grupos bilingües inglés.
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Rosa Gayoso				rosa_gayoso@gmail.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II dos decretos 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015) e /171/2016 (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Desenvolvemento dunha escoita consciente, directamente vencellada aos coñecementos da Linguaxe musical. Recoñecemento dos elementos formais, rítmicos, harmónicos, interválicos etc en contextos sonoros diversos. Práctica vocal e recoñecemento auditivo dos diferentes parámetros musicais en obras tonais, non tonais ou de tonalidades vaga.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Harmonía e Análise
TRANSVERSAIS	T1,2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 15
XERAIS	X1, 2, 3, 4, 8, 10, 13, 21, 24
ESPECÍFICAS	EC2,EC11, E17, EP3, EP4, E17,EPX5

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Adquirir hábitos correctos no uso da voz como instrumento: respiración, produción da voz.	T1,2,3,5,6,7,8,13,15 X2,X3,X8,X10, X13, X21, X24, EC11, EP4,EPX5
Desenvolver a capacidade de oído interno, como elemento fundamental para ao análise, tendo en conta diferentes aspectos.	T2,T3,T15, X1,X2,X3,X4,X8,X24EC2
Acadar unha maior capacidade de audición consciente, distinguindo os diferentes parámetros que configuran a partitura e participando interiormente do proceso.	T1,2,3,5,6,8,13,15, X1,X2,X3, X4, X8, X24, EC2,EP3,
Desenvolver a memoria de forma sistemática de xeito que posibilite unha comprensión significativa da linguaxe musical..	T1,2,3, 13,15,X1,X4,X8, X24,EC2,E17
Identificar a través da audición os diferentes tipos de acordes así como procesos harmónicos sinxelos dentro da tonalidade con ou sen partitura.	T1,2,3,5,8,13,15, X1,X2,X4,X8,X10,X13,X24, EC2,
Acadar a capacidade de traballo, fora da clase, como requisito imprescindible para a consecución dunha correcta formación auditiva.	T1,2,3,5,8,13,15, X1,X2,X4,X8,X10,X13,X24, EP3,EP5
Crear fragmentos ou pequenas pezas de audio onde se poñan en xogo os conceptos tratados respectando o calendario de achegas prefixado (consultar observacións)	T1,2,3,4,5,6,7,8,13,15, X2,X3,X8,X10,X13,X21,EC 11,EP3,EP4

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Análise de pezas sinxelas.	Utilización de pezas sinxelas. para a identificación auditiva tanto de elementos melódico-rítmicos, harmónicos, formais, texturas, etc. Consideracións didácticas.	2
Práctica da entoación.	Consecución de un nivel adecuado na práctica de entoación como elemento fundamental para a interpretación. Intervalos melódicos. Melodías a unha e dúas voces. Práctica de entoación polifónica utilizando repertorio de distintos estilos. Investigación sobre a propia voz como expresión xenuína. Consideracións didácticas.	4
Audición harmónica.	Audición harmónica como elemento estrutural da música. Intervalos harmónicos, acordes tríade e cuatríade, inversións, flexións, modulación, procesos cadenciais. Consideracións didácticas.	4
Audición melódica.	Recoñecemento auditivo de estruturas formais melódico-rítmicas de 16 a 24 compases, a unha ou varias voces. Consideracións didácticas.	2

Desenrolo sistemático da memoria musical.	Desenvolvemento da memoria progresiva a través dos contidos: melodías, temas, progresións harmónicas, etc...Consideracións didácticas.	2
Hábitos de traballo. Didáctica e estratexias.	Desenvolvemento da capacidade de traballo fora da clase. Didáctica e estratexias.	1
Aplicación creativa e integradora de todos os conceptos traballados. Didáctica dos procesos creativos.	Realización práctica de traballos propostos que afonden sobre os distintos temas tratados dende unha óptica creativa. Deseño de actividades creativas como ferramenta de avaliación.	1
Total de sesións por cuadrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Avaliación inicial	1		1
Clases prácticas sobre contidos xerais da materia; audición, entoación, memorización, análise auditiva, etc.	16		16
Creación e presentación de fragmentos, pezas, audios e proxectos que impliquen experimentación cos parámetros do son, da propia voz tanto cantada como falada, paisaxe sonora, investigación tímbrica e persoal afondamento dos contidos da materia de xeito significativo e cunha finalidade didáctica. Presentación en tempo e forma axustándose ó calendario anexo no apartado de observación esta PD.		26	26
Exame teórico-práctico dos contidos xerais da materia, amosando comprensión para a súa posta en práctica	2		2
Total de sesións por cuadrimestre			45

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
<p>Avaliación conceptual-procedemental</p> <p>1. Exame escrito: audición melódico-rítmico-harmónica</p> <p>a) Exercício de ditado melódico-rítmico-harmónico a unha ou varias voces.</p> <p>b) Exercício de audición de estruturas harmónicas para a identificación das funcións tonais. Ditas estruturas poden formar parte ou non dun contexto formal.</p> <p>c) Exercício de análise auditivo: recoñecemento de tódolos elementos que integran a obra musical de estilo clásico.</p> <p>2. Exame oral: audición melódico-rítmica</p> <p>a) Exercício a primeira vista de entoación que integre os contidos expostos no punto 4.</p> <p>b) Exercício a primeira vista de creación melódico-rítmica en base a diferentes estruturas harmónicas expostas nos contidos do punto 4.</p>	Amosar o coñecemento dos contidos da materia nunha proba escrita/oral obxectiva.	T1,T2,T3,T8,T13,X1,X2,X3,X10,EC2,EI7,EPX5	80% (Rateado en 40% exame escrito e 40% exame oral)
<p>Avaliación actitudinal</p> <p>1. Asistencia regular ás clases.</p> <p>2. Actitude de traballo colaborador e de esforzo persoal.</p> <p>3. Creación e presentación de proxectos que impliquen experimentación cos parámetros do son, da propia voz tanto cantada como falada, paisaxe sonora, investigación tímbrica e persoal afondamento dos contidos da materia de xeito significativo e cunha finalidade didáctica.</p>	Asistir a clase dun xeito activo, participando nas actividades prácticas, comentarios e debates. Presentación en tempo e forma axustándose ó calendario de achegas proposto.	T4,T5,T6,T7,T8,T13,T15,X2,X3,X4,X8,X13,X21,X24,EC11,EP3,EP4	20% (Rateado en 1 e 2 10%, 3 10%)

Presentación en tempo e forma axustándose ó calendario de achegas proposto.			
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
<p>Avaliación conceptual - procedemental</p> <p>1. Exame escrito: audición melódico-rítmico-harmónica</p> <p>a) Exercicio de ditado melódico-rítmico-harmónico a unha ou varias voces.</p> <p>b) Exercicio de audición de estruturas harmónicas para a identificación das funcións tonais. Ditas estruturas poden formar parte ou non dun contexto formal.</p> <p>c) Exercicio de análise auditivo: recoñecemento de tódolos elementos que integran a obra musical de estilo clásico.</p> <p>2. Exame oral: proba melódico-rítmica</p> <p>a) Exercicio a primeira vista de entoación que integre os contidos expostos no punto 4.</p> <p>b) Exercicio a primeira vista de creación melódico-rítmica en base a diferentes estruturas harmónicas expostas nos contidos</p>	Amosar o coñecemento dos contidos da materia nunha proba escrita/oral obxectiva.	T1,T2,T3,T8,T13,X1,X2,X3,X10,EC2,EI7,EPX5	Ídem que convocatoria ordinaria 80% (40%+40%)
<p>Avaliación actitudinal</p> <p>Creación e presentación de proxectos que impliquen experimentación cos parámetros do son, da propia voz tanto cantada como falada, paisaxe sonora, investigación tímbrica e persoal afondamento dos contidos da materia de xeito significativo e Cunha finalidade didáctica.</p>	Presentación en tempo e forma axustándose ás datas de achega propostas pola profesora	T4,T5,T6,T7,T8,T13,T15,X2,X3,X4,X8,X13,X21,X24,EC11,E3,EP4	20%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
<p>Exame escrito</p> <p>Proba de audición melódico-rítmico-harmónica</p> <p>a) Exercicio de ditado melódico-rítmico-harmónico a unha ou varias voces.</p> <p>b) Exercicio de audición de estruturas harmónicas para a identificación das funcións tonais. Ditas estruturas poden formar parte ou non dun contexto formal.</p> <p>c) Exercicio de análise auditivo: recoñecemento de tódolos elementos que integran a obra musical de estilo clásico.</p>	Amosar o coñecemento dos contidos da materia nunha proba escrita obxectiva.	T1,T2,T3,T8,T13,X1,X2,X3,X10,EC2,EI7	40%
<p>Exame oral</p> <p>Proba melódico-rítmica</p> <p>a) Exercicio a primeira vista de entoación que integre os contidos expostos no punto 4.</p> <p>b) Exercicio a primeira vista de creación melódico-rítmica en base a diferentes estruturas harmónicas expostas nos contidos do punto 4</p>	Amosar o coñecemento dos contidos da materia nunha proba oral obxectiva.	T1,T2,T3,T8,T13,X1,X2,X3,X10,EC2,EI7,EPX5	40%

Presentación de traballos. Creación e presentación de audios que impliquen experimentación cos parámetros do son, da propia voz tanto cantada como falada, paisaxe sonora, investigación tímbrica e persoal afondamento dos contidos da materia de xeito significativo e cunha finalidade didáctica.	Presentación en tempo e forma axustándose ás datas de achega propostas polo profesora.	T4,T5,T6,T7,T8,T13 ,T15,X2,X3,X4,X8,X13,X21,X24,EC11,E P3,EP4	20%
EXTRAORDINARIA			
Exame escrito Proba de audición melódico-rítmico-harmónica a) Exercicio de ditado melódico-rítmico-harmónico a unha ou varias voces. b) Exercicio de audición de estruturas harmónicas para a identificación das funcións tonais. Ditas estruturas poden formar parte ou non dun contexto formal. c) Exercicio de análise auditivo: recoñecemento de tódolos elementos que integran a obra musical de estilo clásico	Amosar o coñecemento dos contidos da materia nunha proba escrita obxectiva.	T1,T2,T3,T8,T13,X1 ,X2,X3,X10,EC2,EI7	40%
Exame oral . a) Exercicio a primeira vista de entoación que integre os contidos expostos no punto 4. b) Exercicio a primeira vista de creación melódico-rítmica en base a diferentes estruturas harmónicas expostas nos contidos do punto 4	Amosar o coñecemento dos contidos da materia nunha proba oral obxectiva.	T1,T2,T3,T8,T13,X1 ,X2,X3,X10,EC2,EI7	40%
Presentación de traballos. Creación e presentación de audios que impliquen experimentación cos parámetros do son, da propia voz tanto cantada como falada, paisaxe sonora, investigación tímbrica e persoal afondamento dos contidos da materia de xeito significativo e cunha finalidade didáctica.	Presentación en tempo e forma axustándose ás datas de achega propostas pola profesora.	T4, T5, T6, T7, T8, T13, T15, X2, X3, X4, X8, X13, X21, X24, EC11, EP3, EP4	20%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS		
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		
8. Bibliografía, materiais e documentos			
Bibliografía referente á linguaxe musical Sierra, Félix. E. Molina. Ana María Navarrete Ibáñez Cursá Arenosa, Encarnación Repertorio Vocal: Lieders de Mozart, Beethoven y Schubert Corales de Bach			

Bibliografía correspondente a harmonia, Joaquín Zamacois, Rimnski, Walter Piston, Schonberg

Teoría Completa de la musica, Dionisio de Pedro

Repertorio de pezas clásicas de Czerny , Burgmuller y Beethoven

Ígor Stravinski "Poética musical".Ediciones Acantilado

Frank Berzbach "El arte de llevar una vida creativa". Editorial Gustavo Gili

Fernando Palacios "ESCUCHAR", EDICIONES FUNDACIÓN Orquesta Filarmónica de Gran Canaria.

Leonard B. Meyer "La emoción y el significado en la música". Alianza Música

Valentín Fuster "El círculo de la motivación".Editorial Planet